

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Juny de 1996 * núm. 228

El trànsit urbà

Aquest començament d'estiu ens ha portat dues decisions polítiques referides al trànsit urbà que han estat molt comentades en el poble, i la veritat és que, segons les nostres informacions, han rebut més crítiques que alabances.

La primera fa referència a la direcció prohibida de la carretera de Calicant. Segons la nostra opinió els polítics han actuat malament en gairebé tots els sentits: en primer lloc, abans de prendre la decisió de posar direcció única havien d'haver sospesat bé els pros i els contres, i una bona manera de fer-ho hauria estat consultant-ho amb els afectats; però una vegada presa la decisió mai no havien d'haver afluixat per les pressions violentes d'algunes persones, ja que això pot suposar un mal precedent per a futures decisions conflictives.

Tampoc no hagués estat malament regularitzar les altres entrades al poble des d'aquella zona, que gairebé totes tenen algun problema de visibilitat, tant el carrer Lepanto com el del cementiri; i potser hauria agilitzat el trànsit si haguessin deixat passar els cotxes i fet voltar els camions i els tractors, a més de senyalitzar bé els accessos als pobles veïnats, que són ja moltes les bicicletes d'estrangers que agafen aquesta ruta per passejar.

Però totes aquestes mesures havien d'haver estat complementades amb la prohibició d'aparcar, i el primer en donar exemple havia d'haver estat en Miquel Jaume, i s'haurien evitat les discussions públiques entre els mateixos regidors.

I si malament ha actuat l'Ajuntament tampoc no ho han fet bé aquells que han usat la violència per evidenciar el seu desacord. Hi ha altres camins més civilitzats per mostrar la discrepància, que si tots fèssim el mateix cada vegada que es pren una decisió que no ens agrada, a l'instant el poble pareixeria un caos que no ens portaria enlloc.

L'altre tema d'actualitat ha estat la regulació dels aparcaments en alguns carrers del poble, de manera que els cotxes romandran mig any a cada costat del carrer.

Aquesta mesura tampoc no ens agrada, i no li veiem el sentit si no és per llevar feina als municipals. Així com ho han posat, la meitat dels veïnats no podran sortir a la fresca davant caseva en tot l'estiu, ni tampoc agranar la carrera; i l'altra meitat rebrà tots els esquitxos dels cotxes durant l'hivern.

Si consideraven que quinze dies eren massa poc, ho haguessin pogut deixar en un mes, però sis mesos pensam que és massa temps, i només comportarà molèsties als veïnats.

Potser valdria la pena replantejar-se la qüestió i rectificar, que ja se sap que és de savis.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Juny de 1996.

Número 228

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació Cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Col·laboren

	Estiu	Portada
Xisca Santandreu	Els quatre clotets	3
Guillem Pont	Batec	4
Diversos	Paparrès	6
Ignasi Umbert	La classe política	16
Nicolau/Simonet	Demografia	8
Josép Cortès	Ajuntament, digau	9
	Tal dia com avui	10
	El port de Cala Bona	18
	Antoni Riera Melis	20
	Això era i no és...	24
Sheffield	Comunicat de premsa	10
Jaume Galmés	Hölderlin	11
	Carta a Böhlendorf	13
	Mostra de poemes	14
Pere Santandreu	Oxford	15
Ramon Vives	Dos poemes	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	23
Isabel Nicolau	Distribució	

Nota

Els articles d'aquestes revistes expressen únicament l'opinió dels seus propis autors. De l'Editorial se'n fan responsables el Director i el Consell de Redacció.

1.- GUANYAR O PERDRE

Precisament perquè a l'hora d'escriure aquest *clotet* encara no ha sortit la sentència, m'atreveixo a la reflexió -pública- a l'entorn del tema d'en Pep Galmés, antic assistent social sense oposició del municipi.

Entenc que, des de la patronal privada, es demandi llibertat per contractar i acomiadar els obrers. Ho entenc perquè malgrat els presumptes "drets adquirits", ens ha tocat viure un món terriblement competitiu i perquè de cada dia hi ha més demanda de feina per part de gent qualificada que espera d'una primera oportunitat.

També entenc que les empreses privades tenguin determinades traves legals tendents a evitar abusos i discriminacions.

Tot entra en el joc i en una certa lògica.

Que una institució pública -en aquest cas el nostre Ajuntament- faci i desfaci així com li convengui, pentura ja no és tan lògic. Primer perquè les institucions públiques haurien de donar llum -i no fum- en totes les seves actuacions, i després perquè en un poble com el nostre tothom es coneix i qui més qui manco intueix o sap per on circulen les intencions.

Per això s'ha de considerar il·lògic, incorrecte i caciquil que:

- en un moment determinat, sense oposicions prèvies, i perquè convé a determinats polítics locals es faciliti una plaça laboral, de forma pressumptament irregular, a una persona llorencina (en aquests cas en Pep Galmés) fomentat-se així unes falses expectatives de futur.

- en un altre moment determinat, sense oposicions prèvies, i perquè convé a determinats polítics locals es faciliti una plaça laboral, a una altra persona llorencina, fomentant-se així, altra vegada unes expectatives de futur. Quan això implica la rescissió o acomiadament, també pressumptament irregular, d'un altre treballador (en aquest cas en Pep Galmés).

La reflexió es planteja de banda la resolució judicial i des d'una perspectiva estrictament humana.

Si la justícia dona la raó a l'Ajuntament, llavors en Pep hauria comès un error de confiança. Però si la justícia donés la raó a en Pep, qui encaixaria el culpable/culpables de l'error? De quina manera es podrà compensar el temps i les oportunitats de trobar un mitjà per viure independent que haurà deixat passar en Pep?

2.- LA FORÇA DE LA IL·LUSIÓ

Els coneixements són molt importants. Qui ho podria

dubtar? I el domini de les habilitats necessàries per arribar a les metes també. Tampoc no crec que ningú dubti de la necessitat de "conèixer l'ofici".

Però en tota activitat humana hi ha una altra força importantíssima: la força de la il·lusió. És motor de coneixements i habilitats, i alhora, resultat de la motivació.

Potser en el plantejament hi estem tots d'acord. Ara basta que ho intentem aplicar a un cas pràctic i veureu com surten certes discrepàncies. Perquè no ho provam?

3.- FEELING

Sens dubte una de les múltiples aportacions de l'experiència de Ses Sitges és la que se situa a l'entorn relacional: la possibilitat de parlar, conèixer i obrir-se a altres persones. Persones de diversa procedència i condició.

Amb tot i amb això encara no he superat la perplexitat que em produeix el fet de sintonitzar més i de forma instantània amb unes determinades persones i no fer-ho amb les altres.

Segurament es deu a raons de "feeling", d'harmonia sentimental, però... per què?

Crec fermament que no hi ha persona perfecta. Que tots som "fills de mare" com adesiara m'assenyala en Gabriel. I que, segurament i com afirma en Santandreu -i també determinats corrents psicològics-, seriem un altres si haguéssim nascut a una altra casa.

Amb tot i amb això, quins fils determinen la sintonia emocional amb les altres persones? Sempre s'esdevé la reciprocitat i amb la mateixa mesura?

(Què bell és viure!)

4.- CASUALITAT (?)

Vaig tenir el plaer (?) de poder assistir al sopar de cloenda de la temporada de bàsquet. Va resultar una vetlada ben interessant per molts de motius.

Em resultà especialment curiós el fet de la ubicació física dels polítics assistents a l'acte. La situació dins la sala, on estaven asseguts: a un cornaló la regidora de PSOE, en el cornaló oposat, just a l'altra banda de la sala un regidor del PSM, si fa no fa en el centre, els altres polítics de diversos partits.

Casualitat? Potser sí. Però... no es repeteix massa vegades la mateixa casualitat? És aquest el camí de futur?

(I a tu què t'importa? em podria empatar més d'un. I jo contestaria: res, cadascú ha de llescar el seu pa).

Guillem Pont

Selectivitat

Dilluns, dia 17, a les 8 del matí, el pati de l'I.B. Mossèn Alcover era tot un grapat de nervis: començaven els exàmens de selectivitat per als alumnes de COU i LOGSE. Aquestes proves duraren tres dies i s'examinaren els alumnes de totes les Balears; als estudiants de Sant Llorenç els tocà fer les proves a Manacor.

Pareix esser que no hi hagué cap problema amb els exàmens, excepte amb Català, i Anglès, ja que les preguntes eren molt difícils, i fins i tot una d'elles es va haver d'anul·lar.

Els resultats de les proves sortiran dia 28 d'aquest mes, i després ja es podran fer les matrícules a les Universitats escollides.

Esperam que els llorencins tenguin bons resultats i puguin entrar a la carrera que desitgen. Sort!

Senyalització

Durant aquest mes la brigada municipal ha canviat les senyalitzacions sobre els aparcaments: abans s'aparcava quinze dies a cada part del carrer, i a partir d'ara es deixaran els cotxes mig any a cada banda. Us imaginau aquelles cases que les toqui l'aparcament durant els mesos de l'estiu? La veritat és que no podran treure ni una cadira per seure a la fresca.

La gent, com sempre, només critica i xerra darrera: l'altre dia vàrem sentir la conversa de dues persones i parlaven d'aquesta nova senyalització; una posà missions a veure si seria perquè els municipals no tinguessin massa feina, i l'altra deia que no, que això ho feien perquè a Son Servera ho tenien d'aquesta manera (però allà és mig estiu i mig hivern).

Tant si és una cosa com l'altra, la veritat és que a partir d'ara haurem d'aparcar mig-any a cada part de carrer, tant si ens agrada com si no, perquè no tenim dret a opinar, tant sols a contribuir amb el nostre Ajuntament. Quan serà que se'ns tindrà en compte?

Piscina

Amb l'arribada del bon temps i les altes temperatures la piscina municipal obri les seves portes a tots els granotets i no tan granotets. A partir d'ara tots podrem anar-hi a refrescar-nos i a passar una estona al sol.

El primer dia va esser gratuït per a tothom, però a partir d'ara ja haurem de pagar 175 ptes., cinc drets més que l'any passat. Enguany sembla que la gent no està massa animada, ja que n'hi ha poca que s'hi arrambi; a veure si ara, amb les vacances, s'anima una mica més.

Corpus

Dia 6 va ser el Corpus, i la festa es va celebrar el diumenge dia 9. A les 19'30 tingué lloc l'ofici i, després de la comunió, la processó, que no va ser gaire nombrosa en cap dels seus col·lectius. Malgrat tot, però, va ser ben plantosa, els carrers estaven plens de flors que les

nines de la processó tiraven davant, davant, i a les finestres de les cases dels carrers per on passava hi havia varietats de domasos i banderes (i si tenim en compte que les banderes són senyal d'identitat d'un poble, a Sant Llorenç molts són...).

Cal dir que les campanes anaven ben alegres en comparació amb l'any passat. A lo millor hi havia un altre repicador... o havien canviat les cordes, no ho sabem. Esperem que l'any que ve estigui tan animades o més, i que augmenti la participació. Amén.

Sopar bàsquet

Per tancar la temporada 95/96 les nines del Guillem Galmés organitzaren un sopar que tingué lloc al restaurant Son Barbot. Hi va poder assistir tota la gent que va voler.

Durant el transcurs del sopar es feren diferents sortejos per ajudar un poc a l'economia de l'entitat esportiva, i ja de passada els assistents més afortunats se'n tornaren amb algun premi cap a casa. La gran assistència d'aficionats i simpatitzants fou la nota més destacada del vespre, durant el qual també es féu entrega de diversos trofeus per a jugadores, entrenadors...

Futbol

Després de la desfeta de la directiva granotera de final de temporada, pareix que els esdeveniments que s'apropen duran bones noves per l'equip llorençí. Primerament, i si els rumors de "Racio-Cope-Calle" no són incerts, pareix esser que en Bartomeu Mestre,

Bovet, encapçalarà un grup de llorencins per fer-se càrrec de l'equip llorencí.

També pareix que el capità de l'equip, Joan Sancho, continuarà a la disciplina granotera, ja que els "rum-rums" que el col·locaven a altres equips de 3ª Divisió no s'han acabat de confirmar del tot.

Passant a un altre tema però sense deixar el futbol, dia 15 també van celebrar el tradicional sopar de final de temporada. Ho feren a un hotel de S'Illet com ja ho havien fet en anteriors ocasions.

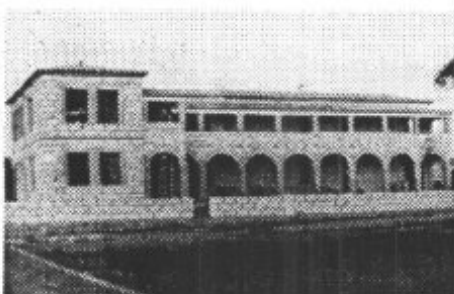
Ciclisme

Un any més, a final de primavera, principi d'estiu, se celebra per les carreteres del Llevant la tradicional Challenger Comarca de Llevant. Aquest any se celebra la VII edició.

La cursa consta de cinc etapes, que es disputen durant els caps de setmana. El corredor llorencí amb més possibilitats de guanyar la prova, (encara hi manquen dues jornades) és en Pedro *Trompes*, tot hi que ho tindrà bastant difícil, ja que la distància que el separa del capdavanter és bastant considerable i pareix impossible de poder reduir, però de més verdes n'han madurat i el coratge es el darrer que s'ha de perdre.

Fi de curs

Per despedir el curs, tots els alumnes del Guillem Galmés prepararen una actuació, fins i tot els mestres feren la seva aportació interpretant així com no fa gaire era una classe. L'APA també hi participà, i tothom s'ho va passar d'allò més divertit.

En acabar les actuacions, els alumnes de 8è entregaren als seus professors un present. Tot seguit vàrem poder gaudir del sopar que les mares dels alumnes havien preparat. Bon estiu, als alumnes i professors.

Jubilació

El dia 26 de juny, amb el sopar que li oferiren els seus ex-alumnes de Sant Llorenç, es va donar públicament

per acabada la carrera com a mestre d'escola de Llorenç Galmés, *Conier*. El dia 12 de juliol en rebrà un altre per part dels de Son Carrió, on hi va treballar durant 12 anys.

Durant els anys en què es va dedicar a la docència va passar per les escoles de Manacor, Felanitx, Son Carrió i Sant Llorenç, i, segons manifestà a una entrevista publicada al *Balears* el dia 28 de juny, el que recorda amb més nostàlgia és la seva etapa com a mestre de Son Carrió. Tot i que també assenyala -a la mateixa entrevista- que li agradava tot allò relacionat amb la seva feina, és del parer que abans hi havia més col·laboració per part dels pares.

Llorenç Galmés és el fillol de Guillem Galmés, aquell mestre republicà tan recordat pels seus alumnes, que es va haver d'exiliar a Menorca després de la Guerra Civil, i que dona nom a l'escola llorencina.

L'any 1980 va aconseguir el "Premio ejército", juntament amb els seus alumnes de 4rt d'EGB, per un escrit que reproduïrem a Flor de Card el febrer d'aquell mateix any.

Enhorabona per la jubilació i que la pugui disfrutar durant molts d'anys.

Estiu

Tal com sol passar sempre per aquest temps, el dia 21 de juny, coincidint amb el solstici, va entrar l'estiu, tot i que les temperatures es torbaren una mica a fer-li costat

Aquesta estació, representada per una figura femenina amb una corona d'espigues, portant-ne un feix amb una mà i una falç amb l'altra, i també per un drac, és la que toca portar-nos més divises, calor i moscards.

M.Febres, J.Domenge, J.Fullana, N.Jaume, R.Ramon i D.Sánchez

La malaltia de Lyme

Ignasi Umbert i Roig

Per ventura aquest nom no us dirà absolutament res de res, però si us dic que aquesta malaltia la produeix la paparra segur que tot d'una sabreu de què parlem: de les picades de paparra.

Però abans voldria explicar una mica el perquè del nom de *malaltia de Lyme*. Fa uns vint anys, als voltants d'un poble anomenat Lyme, de Connecticut, als Estats Units, de sobte varen augmentar misteriosament i de manera considerable els casos d'artritis; el mal atacava principalment els nins petits, provocant-los granadises per tot el cos, un fort mal de cap i dolors a les articulacions. En molt poc temps hi va haver més de cinquanta casos d'afectats a la zona, i al cap de un parell d'anys hi havia milers de pacients que presentaven els mateixos símptomes dolorosos.

Després d'un ample estudi, es va descobrir que era una afecció distinta a les conegudes fins aleshores, i els investigadors la denominaren *malaltia de Lyme*, nom del poble on se'n feren els primers diagnòstics. Quin agent n'era la causa? La *Borrelia burgdorferi*, una bactèria en forma d'hèlice que viu a les paparres. Com se propaga? De manera molt fàcil: qui no té qualque ca per caseva que més d'una vegada du qualque paparra aferrada? O quan un se'n va a fer un passeig per la garriga i té la mala sort que una paparra infectada per la bactèria se li aferri a la pell i li inoculi aquest virus. Les paparres solen viure aferrades als animals, principalment als cérvols i als cans, i xupen la seva sang, al temps que amb els seus desplaçaments traslladen les bactèries d'un lloc a l'altre, en especial a les zones rurals, incre-

mentant així la difusió d'aquesta malaltia.

El primer símptoma típic és una erupció cutània (ECM: eritema crònic migratori), que comença amb una petita màcula vermellosa. En pocs dies degenera en una granadisa per la major part del cos, amb taques de formes. Aquesta granadisa sol anar acompanyada de febre alta, un fort mal de cap, inflamació de les vèrtebres, dolors corporals i cansament. Si les víctimes de les picades de paparra no són tractades d'hora es sobrevenen forts dolors i inflamació de les articulacions, i més d'un 20% de les persones que no reben tractament acaben en una artritis crònica. Els problemes neurològics, encara que menys freqüents, també formen part de les seqüeles d'aquesta malaltia.

A vegades aquesta malaltia és difícil de diagnosticar, perquè la paparra causant de la picadura no es troba al lloc de la picada i la gent té tendència a pensar-se que es un vulgar grip, per les febres que produeix. A més, un de cada quatre afectats no té el segell peculiar d'aquest mal, la granadisa, i desconeixen si hi va haver cap picada o no, ja que sol ésser indolora, i a més, la majoria de les vegades es troba situada als llocs pilosos, genitals i pel cap, amagada dintre els cabells, la qual cosa encara dificulta més un ràpid diagnòstic.

Les dones embarassades han d'anar alerta a patir aquesta malaltia, perquè el risc de patir avortaments augmenta considerablement, ja que la malaltia es pot transmetre a la criatura.

Com s'ha desferrar una paparra? A part del mètode casolans que molts de nosaltres hem sentit comentar, una cosa que hi ha que tenir en compte és no desferrar-la amb les mans, sinó amb unes pinces de punta rodona; cal agafar-la pel cap i d'una estirada seca fer-li amollar la pell, anant alerta a no esclafar-la. Des-

près rentar la zona de la picada amb abundant antisèptic. En tot cas, cal anar al metge, ja que els casos tractats a temps fan que la recuperació de la persona afectada d'aquest mal sia molt més ràpida.

Principals símptomes de la malaltia de Lyme:

Primera fase de la infecció:

- Granadisa
- Mal de cap molt fort
- Fort cansament
- Rigidesa al coll
- Inflamació de les vèrteles afectades
- Mareig

- Manca d'alè
- Febre
- Possibles brots de meningitis
- Dolors en les articulacions i inflamacions

Menys comuns

- Inflamació ocular

Fase posterior a la infecció

- Artritis intermitent o crònica

Menys comuns

- Pèrdua de memòria
- Canvis d'humor
- Canvis dels patrons del somni
- Dificultat de concentració

Moltes de les persones que han

estat afectades per la picada d'una paparra infectada per la bactèria abans esmentada coneixen molt bé els dolors que aquesta provoca, per això cal dir que moltes vegades no li donam la importància que aquest tipus d'infecció té, i de les seqüeles que pot arribar a tenir. Per tant, cal anar alerta quan anam per la garriga o quan jugam amb els nostres cans, i comprovar bé que no duguin alguna paparra aferrada i que aquesta no s'aferrí per noltros. Val la pena evitar-ho, i sinó, demanau-ho a qualcú que n'hagi estat víctima i us dirà de quin peu es calcen aquests *bitxets* tan menuts que passen per les mates.

"SA BOTIGA ECOLÒGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07530 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIÓ:

- * ALIMENTACIÓ ^{VEGETARIANA} ^{INTEGRAL} ^{MACROBIÒTICA}
- * FRUITES I VERDURES DE TEMPORADA
I DE COMARCA ECOLÒGICA DE LA
FINCA DE "SA TAULERA".
- * REMEIS FLORALS
"SORIA NATURAL"
- * COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A - títol 999

Carrer del Sol, 19

tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

Oferta

Preu per preu, barataria una dona i dos al.lots, tots tres en bon estat de conservació, per una moto marca Harley Davidson.

Els interessats es poden dirigir a qualsevol col.laborador de la revista i ja els donarà les entresenyes.

Si hi ha més d'una oferta, es decidirà a aferra-pilla-estira-cabells.

NAIXEMENTS

* Dia 12 de maig va néixer a Sant Llorenç en Martí Jordi Bauzà Nadal, fill d'en Tomàs i na Maria *Gorriona*. Que tot els sigui enhorabona.

* El 16 de maig, a Sa Coma, va néixer na Maria Antònia Rosselló Vaquer, filla d'en Francesc i na Maria Gabriella. Salut.

* Dia 21 de maig, també a Sant Llorenç, va començar a plorar na Maria Magdalena Alzamora Mesquida, filla d'en Rafel i na Catalina. Enhorabona a tota la família.

* Dia 12 de juny li va tocar el torn a un nou carrioner, n'Oriol Santamaria Jareño, fill d'en José i na Maria Isabel. Enhorabona i molts d'anys.

DEFUNCIONS

* El dia 21 de maig va morir n'Antònia Riera Gomila, de malnom *Nespla*, qui fa pocs mesos havia perdut una filla en un desgraciat accident de carretera. Era viuda i tenia 78 anys. Descansi en pau.

* El dia 22 de maig va morir una carrionera, na Margalida Gelabert Riera, a l'avançada edat de 92 anys. Que la vegem en el Cel.

* Dia 30 de juny va acabar la seva vida a Son Moro una alemanya de 54 anys, n'Anneliese Reitingger. Descansi en pau.

* El dia 10 de juny va morir un llorencí que sempre havia fet de foraviler: en Joan Riera Bassa, conegut també per *Menut*. Tenia 92 anys. Que el vegem en el Cel.

* L'endemà, el dia 11, va morir na Joana Maria Puigròs Gomila, de Son Carrió, a l'edat de 85 anys. Que poguem pregar molts d'anys per ella.

* El dia 14 de juny va morir n'Andreu Fuster Ginard, de malnom *Tenre*, el dia que complia els 71 anys. Havia

estat pioner en el poble amb la implantació de granges de polls, un negoci que així mateix s'ha arribat a estendre. Al Cel sia.

* Dia 4 de juny va morir a na Penyal un prestigiós ginecòleg de 46 anys: en César Félix Mesón Legas. Descansi en pau.

* El dia 10

de juny, a l'Argentina, va morir una llorencina que feia molts d'anys que havia emigrat, n'Antònia Llodrà, de malnom *Petona*. Tenia 81 anys. Que la vegem en el Cel.

NOCES

* El dia 27 d'abril es casaren dos llorencins: na Maria Àngela Juan Esteve i n'Antoni Girart Salas, el paredador. Que així com construeix parets pugui construir una família. Salut.

* El dia 27 d'abril feren l'esclafit en Pedro Moñino i na Mercè. Cap dels dos és llorencí, però ell fa feina a l'Ajuntament i cada mes ens dona les dades per confeccionar aquesta pàgina. Enhorabona.

COMUNIONS

* Dia 2 de juny combregaren dos cosins a Son Carrió: en Jaume Pau, fill del nostre batle, i na Catalina Thomàs. Com a record de la festa imprimiren la rondaia *En Joanet de sa gerra*, el que constituí un detall original. Salut.

NOCES D'ARGENT

* Ara no sabem qui són aquests dos nois que va 25 anys que es casaren. El qui ho sàpiga, per favor, que ens ho faci saber. Així i tot, enhorabona.

Ajuntament de Sant Llorenç, digau

Per sol·licitar una informació que havia de menester, a començaments del mes de juny vaig telefonar a l'Ajuntament i vaig demanar per la funcionària que habitualment se'n cuida. L'encarregat del telèfon, molt amablement, va mirar de localitzar-la i, mentrestant, va deixar l'aparell damunt la taula sense connectar la musiqueta, cosa que vaig agrair profundament per dos motius: un perquè aquestes cançonetes d'ordenador que solen connectar per entretenir l'interlocutor mentres espera solen esser tan repetitives i mecàniques que s'arriben a aficar dins el cuc de l'orella i, produint un efecte contrari al desitjat, encara et fan l'espera més llarga; l'altre, perquè sense voler em va donar ocasió d'escoltar una conversa la mar d'interessant entre un municipal i un polític llorençí. Aquest fet de deixar el telèfon damunt la taula i continuar parlant com si a l'altre costat del cable no hi hagués ningú, en les meves relacions amb l'Ajuntament ja s'ha esdevingut diverses vegades, de les quals n'he comentada alguna a Flor de Card; per part meua em va bé així, perquè, curiós com som, a vegades me'n tem de coses que posteriorment em donen peu a fer un article, però, si fos jo l'encarregat, procuraria donar instruccions a alguns funcionaris sobre la manera més adequada d'utilitzar el telèfon, i així per ventura s'estalviarien qualche enrabiada.

La veu del municipal no puc assegurar amb certesa que la conegués, encara que posaria missions que era la del sergent, però la del polític era inconfusible: es tractava d'en Miquel Comís, l'inefable representant d'Unió Mallorquina dins el nostre Ajuntament. La conversa que varen tenir ocasió d'escoltar aquestes orelles que s'ha de menjar la terra, deia així:

Sergent: *Què diu aquí, Miquel?* (supòs que referint-se a una informació que aquell dia publicaven tots els diaris).

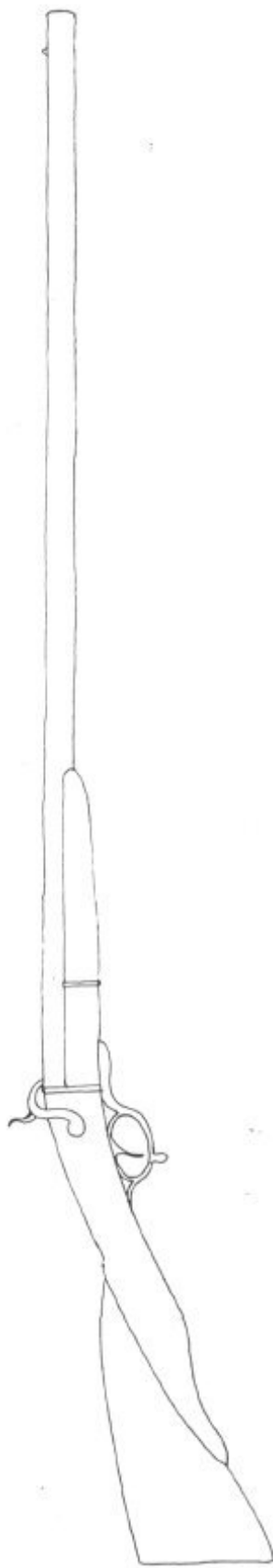
Miquel: *Què diu? Que aquests putes pessemeres, amb sa comèdia de s'incineradora, acabaran donant es Consell Insular an es d'es pepé. No, i si ho fan agafaré s'escopeta i els*

donaré escopetades fins que en trobaré cap!

Arribats a aquest punt, i per por que no em citassin a declarar en cas que arribàs a fer tenir de ver l'amenaça -i també, tot s'ha de dir, perquè no em tocàs rebre a mi mateix, que em vaig presentar a les eleccions municipals dins les llistes del PSM-, vaig penjar el telèfon tremolant com una fulla de poll, no sense haver pres bona nota de les paraules textuais del nostre impetuós representant.

Pocs dies després, na Maria Antònia Munar, presidenta d'Unió Mallorquina, del Consell Insular i d'en Miquel Comís va destituir els membres del PSM de tots els càrrecs del CIM. *Està fet de noltros*, vaig pensar: *ara UM se juntarà amb so PP, en Miquel no ho podrà sentir de cap manera i mos tractarà a tots com a perdius tot just acabada sa veda*. I no hi valia allò de fugir a les muntanyes, ja que ell, caçador com és, se sap tots els racons i seria el primer lloc on ens aniria a cercar. Si n'Antoni Cuc no hagués estat tan enfeinat li hauria demanat que convocàs urgentment una junta amb tots els simpatitzants locals, però aquests jovençans que simultàniament amb les noces prenen possessió d'un càrrec no solen tenir ni un minut lliure. Són coses dels homes públics...

Es veu, però, que *aquests putes pessemeres* tenen la sort de cara, perquè la setmana vinent els partits de l'anomenat *Pacte de progrés* tiraren junta i acordaren recompondre els acords abans que no s'hi posàs més mal. No tenc constància que na Maria Antònia Munar estàs al corrent de les intencions del seu regidor, però coneixent el caràcter reconciliador del sergent no m'extranyaria gens que l'hi hagués fet a sebre. Un dia que el vegi he de pensar a demanar-l'hi.

Tal dia com avui

ARA FA 20 ANYS

* Que es va inscriure per primera vegada en català el nou fill d'un llorenç: Joan Domenge Sansó.

* Que es va tancar el casino de ca'n Salvador.

ARA FA 15 ANYS

* Que el C.D. Cardassar va ascendir a 1ª Regional.

* Que es va jubilar *don Andreu Galmés*, el metge. Els seus amics li oferiren un sopar a Sa Coma.

* Que l'Ajuntament va crear la plaça de cabo.

* Que el Card en Festa es va integrar a la Federació de Balls Mallorquins.

* Que la biblioteca Mn. Galmés es va adherir a la xarxa del Consell.

ARA FA 10 ANYS

* Que les monges de la Caritat se n'anaren del poble, després d'haver-hi estat devers 150 anys. L'Ajuntament va comprar el convent i el té destinat, amb poques modificacions, a activitats del temps lliure.

* Que se celebraren eleccions generals. A Sant Llorenç va guanyar AP (669 vots), seguit del CDS (603), PSOE (464), PRD (278) i PSM (168).

* Que en Pere Riera *Torres* va deixar la presidència de l'APA. Durant la seva etapa, comptant amb la col·la-

boració dels mestres i els pares, l'Associació va experimentar un profund i positiu canvi en la manera d'actuar, i es posaren les bases de la seva actuació futura.

ARA FA 5 ANYS

* Que l'amo en Pere Antoni *de Son Berga* va complir 100 anys.

* Que en Miquel Vaquer fou elegit batle de Sant Llorenç, en representació de UIM i amb el recolzament del GISC, CDS i PSOE.

* Que es donà per acabat l'embelliment de Cala Millor.

* Que es va rehabilitar el Moli d'en Gras, amb la intenció de destinar-lo a sala d'exposicions i venda d'antiguitats. També ha servit per fer-hi conferències i col·loquis.

Josep Cortès

Comunicat de premsa

L'excel·lentíssim Ajuntament de Sant Llorenç (Mallorca) molt generosament ha concedit una beca d'estiu perquè un/a estudiant de la University of Sheffield (Gran Bretanya) pugui assistir a uns cursos sobre llengua i cultura a Mallorca.

Com ja se sap, els estudis de llengua i literatura catalanes formen part del programa d'estudis hispànics d'un bon nombre d'universitats britàniques. D'any en any es van incrementant el nombre de lectorats que permeten l'estudi directe de l'estudiant britànic amb un professor nadiu de parla catalana. És dins aquesta línia de dotar el català de les estructures acadèmiques que li pertocquen que la Universitat de les Illes Balears, conjuntament amb el Govern Balear, varen instituir la Càtedra Illes Balears, o Balearic Islands Chair of Catalan, actualment ocupada pel Dr. Alan Yates.

El departament d'estudis hispànics de la University of Sheffield va convidar els ajuntaments de les Illes Balears a participar en la tasca que duu a terme d'estudi i difusió de la nostra cultura a la Gran

**The University of Sheffield
School of Modern
Languages
and linguistics**

**Department of
Hispanic Studies**

Bretanya. En aquest sentit, ens sembla indispensable que els estudiants tinguin un contacte directe amb la realitat sociocultural de la comunitat. Per això, el departament sol·licitava dels ajuntaments la seva col·laboració, tant econòmica com humana. El magnífic Ajuntament de Sant Llorenç (Mallorca), i en nom seu el batle, D. Mateu Puigròs, s'han ofert molt amablement a subvencionar la vinguda d'un/a estudiant d'aquesta universitat a Mallorca, durant l'estiu, perquè pugui aprofundir en els seus estudis sobre l'illa.

Esperam que aquesta iniciativa tingui continuïtat, i que, en anys successius, altres ajuntaments se sumin al projecte, amb l'exemple de la magnífica col·laboració de l'Ajuntament de Sant Llorenç.

Departament d'estudis hispànics
27/05196

Lira d'or

Juny 1996

Coordina: Jaume Galmés

Hölderlin

Jaume Galmés

APUNT BIOGRÀFIC. - J. Ch. Friedrich Hölderlin neix a la localitat de Lauffen am Neckar l'any 1770, el mateix que Beethoven. Alumne de Fichte. Amistat amb Hegel i Schiller. Encontre poc afortunat amb Goethe. Amor amb Suzette Gontard (Diotima). Entre els 26 i 34 anys escriu la major part de la seva obra, on la majoria dels poemes els deixarà inacabats. Poc després de ser colpit per Apol·lo, que a més coincideix amb la mort de l'estimada de tornada d'un extenuant viatge que el poeta havia fet al Migdia de França, sent flaquejar-se-li el cos i l'esperit i es veu forçat a abandonar el seu ofici de Hauslehrer, és a dir, de preceptor dels fills d'un matrimoni acomodat (és així com va conèixer Suzette) i retornar a ca sa mare (el pare havia mort feia temps). La malaltia empitjora i passa a la custòdia de Zimmer, que el reclou a la seva fusteria i d'on el poeta, tot i els esforços dels seus dos amics, es nega a sortir a l'exterior, tret d'alguns dies en què suportant les befes de la despietada crueltat dels infants (Beethoven corregué una sort semblant) es decideix a sortir a passejar per foravila on s'entretén a collir flors i arrabassar herbes. Carregat d'una profunda tristesa, però en pau amb la seva ànima, "dins la torre, a ca un fuster" moriria el 1843 en aquest lloc de Tübingen que l'havia vist Magister a 20 anys i on passà tota la segona meitat de la seva vida més o menys. Aquesta darrera etapa correspon a la d'allò que els estudiosos poc sensibles, per rentar-se'n les mans i quedar-se a pler, han anomenat la de la folia. Els escrits, poemes breus en la seva majoria, d'aquest període solen portar la signatura de Scardanelli.

OBRES. - Autor d'elegies i himnes, de la novel·la *Hyperion* (de la qual hi ha dues traduccions al català: la de Ricard Torrents a EUMO/EDIPOIES de la revista "reduccions" i la més recent de Jordi Llovet a Columna), escrit en forma epistolar entre aquest eremita i el seu amic grec Bel·larmí, a qui converteix en confident del seu amor per Diotima; del drama *Der Tod des Empedokles* ("La mort

d'Empèdocles"; traduïda magníficament també per Jordi Llovet, aquesta obra en vers recrea la figura del mític pensador i poeta d'Agrigent que, incomprens pels humans i estimat en excés pels divins, posarà fi a la seva vida llançant-se a les flames de l'Etna; aquest drama frapà l'esperit del Nietzsche adolescent, i qui sap si aquesta lectura no fou ja l'embrió del seu "superhome"); així com de traduccions i d'assaigs sobre filosofia i estètica. Una bona part dels seus poemes roman-drà inèdita fins a l'època del nazisme, en què seran víctimes d'una interpretació totalment arbitrària en favor de l'imperialisme i l'hegemonia alemanys sobre les altres "races". (Hölderlin, curiosament, és el menys alemany de quants poetes han vist la llum al país de les boires i els aurons, i cal dir, enc que ens entristesqui, que, tret de la petita ciutat universitària que acull les seves despulles -on allà sí, que se l'estimen de debò: Déu vos beneesqui, joves túbingsuesos!-, la majoria dels alemanys, si no és que ja ni li fan cas, el mal llegeixen: Marx, Freud, la consciència i l'"Entschuldigung").

Hölderlin és un poeta visionari. Hölderlin, per dir-ho d'alguna manera, s'avança al seu temps (i no en el sentit visionari de Blake, el qual s'"avança" fins i tot a la fantasia: veu àngels en un dia de neu, presència l'enterrament d'una fada en el bosc i, als quatre anys, Déu li havia guaitat per la finestra amb el corresponent esglai de l'infant). La nostra afirmació és tan vera fins a l'extrem que la seva obra no començarà a ser compresa així com toca fins molt després de la seva mort, i ho serà gràcies sobretot a les interpretacions que en faran els filòsofs, i, d'entre aquests i de manera molt especial, Heidegger (no oblidem que Hölderlin feia "poesia sobre poesia").

Fascinat pel món grec fins al punt de fer-ne el seu ideal de vida i de bellesa (àdhuc n'imita les formes mètriques clàssiques), consagra molts de versos a la recreació d'aquest món, d'aquest país -"el país dels grecs que cercam amb l'ani-

ma", diu Goethe a la seva *Iphigénie*, l'obra que escriu durant la seva estada a Itàlia-, de les seves ruïnes (Hipèrion, Súnion, Olímpion), dels seus temples (Atenea), dels seus déus (on Bacus ocupa un altar preminent:

*Uns Leben, sieght, Heroen! ihr nur
Habt der Eroberung Recht, wie Bacchus),*

en definitiva: dels seus poetes (Anacreont) i els seus herois:

Denn mein Herz gehört Toten an.

Segurament s'hauria de parlar aquí de la relació entre Hölderlin i el moviment romàntic, on cronològicament coexisteix. Ja hem vist com, però, aquest poeta es distingeix dels seus contemporanis. Diguem ara que, malgrat sigui estudiat com el més gran romàntic que ha donat la nació alemanya, els filòsofs coneixedors de la seva obra, així com tampoc els poetes actuals, no s'avenen amb els historiadors de la literatura, tan amics de les etiquetes i tan poc de les essències. Polèmiques a part, vegem, ja per acabar, allò que a propòsit d'ell digueren primer Riba i, en els nostres dies, Feliu Formosa (un dels millors germanistes catalans vius):

"...un dels cants lírics més absoluts que més púdicament i amb més puresa s'hagin fet sentir mai entre els homes".

C.R.

"...reincorpora idealment el model grec i l'element dionisiac en una obra pròpia i sense possible comparació dins el seu temps".

F.F.

La ressonància del món clàssic, evidentment també es fa extensible a altres autors i a altres cultures europees d'aquesta època. Dins la literatura anglesa, Keats en constituïria un altre exemple il·lustre. En el nostre segle, en canvi, Valéry anota als seus *Cahiers*: "La Grècia Antiga és la més bella invenció dels temps moderns".

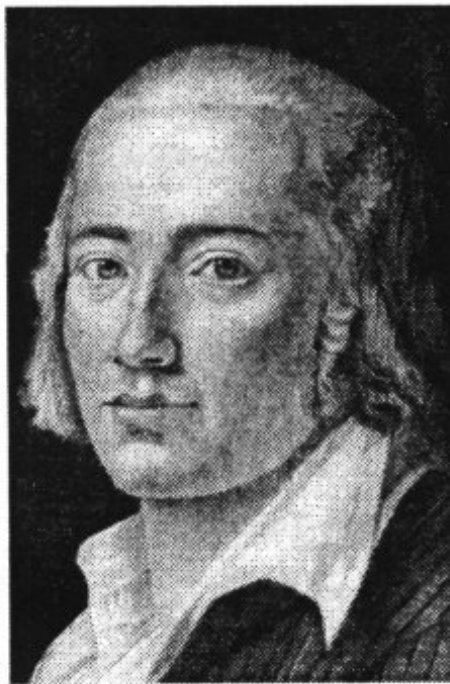
Damunt les coses més sagrades
Cau la tempesta.
Juntament el mur de la meua presó.
I més superb i més il·lustre vaga
El meu esperit per terra desconeguda.

(Epitafi de Hölderlin)

Etapas

Adolescència

Esplendor

Decadència

Carta a Casimir Böhlendorf

Nurtingen, 2 de desembre de 1802

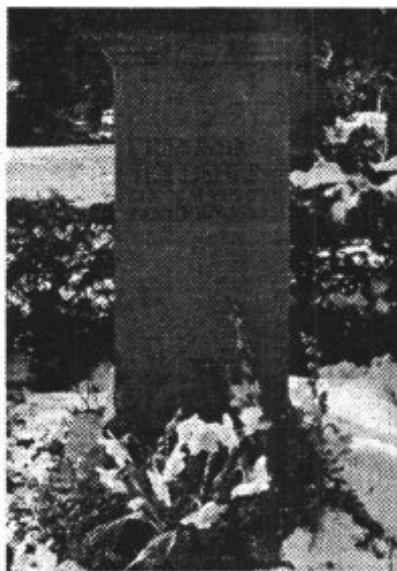
Estimat!

Fa molt de temps que no t'he escrit, he estat, entretant a França i hi he vist la terra trista i solitària, els pagesos de la França del Sud i algunes belleses, homes i dones, que s'han fet grans en l'angoixa del dubte patriòtic i de la fam.

El poderós Element, el Foc del Cel i la calma dels humans, llur vida en la Natura, i llur estar restringit i satisfet m'han corporès constantment i, com s'ha repetit dels herois, puc ben dir que Apol·lo m'ha colpit.

En els paratges que termenegen amb la Vendée, m'ha interessat allò salvatge, bel·licós, la pura virilitat, per a la qual cosa la llum de la vida es fa immediata als ulls i als membres, i en el sentiment de la mort se sent com en un virtuosisme i omple la seva set de saber. Allò atlètic dels homes del Sud, en les ruïnes de l'esperit antic, se'm feia coneixedor, amb el mateix saber dels grecs; vaig aprendre a conèixer llur Natura i saviesa, llurs cossos, l'Art, així com creixien en el seu clima, i la regla amb què protegien el geni entremaliat davant el Poder de l'Element.

Això constituï l'esperit del seu poble, el seu Art: la particular adopció de costums estrangers i el corresponent intercanvi. D'aquí ve la seva pròpia i xocant individualitat, que es mostra viva quan pensam en la comprensió superi-

or, que vol dir, en l'acceptació grega, el poder de reflexió. I això se'ns mostra a l'hora d'admirar els cossos heroics dels grecs. Són unes tendreses, com el nostre esperit popular.

Mirar cap als antics m'ha fet una impressió que no només em fa els grecs més bons d'entendre, sinó la grandesa de l'Art en sentit general, Art que fins i tot en el més alt moviment o fenomenalització dels conceptes, i del ja de veres esmentat, s'està dempeus i, tot i així, se sosté per a si mateix; es pot ben dir que és en aquest sentit l'art més gran de tots els signes.

Se'm feia necessari, després d'ensopegar a voler i rebre fortes emocions

la meua ànima, d'establir-me de moment a la ciutat paterna.

La natura pàtria em corporèn gradualment com més l'estudii. La tempesta, no només en la seva manifestació, sinó precisament en aquest mirar, com a poder i figura enmig de les restants formes del Cel, la llum en el seu anar fent, nacionalment i com a principi, esdevenint forma de la fortuna, sagrada a nosaltres. La seva empenta en l'anar i venir, la característica del bosc, topar-me amb uns paratges de caràcters tan diversos, tots els llocs sants de la terra s'apleguen en un sol indret, i aquesta llum filosòfica, a la meua finestra, de bat a bat. Vet aquí el meu content! Deman poder conservar el que m'ha duit fins aquí.

Car meu!, crec que no comentarem els poetes apareguts fins temps nostre, sinó que el cant en general prendrà un altre caràcter, i si ara no prosperam és perquè a partir dels grecs començam a cantar terrapaternalment i natural, original.

Escriu-me aviat, necessit el teu to net. La Psique entre amics, el pensament nascut conversant o en carta és necessari als artistes. De fet és l'únic que tenim per nosaltres mateixos, que no pertany a la imatge sacra, feta imatge per nosaltres. Fé bonda.

El teu H.

(Traducció de Pere i Jaume Galmés)

Bust de Diotima

Siluetta de Hölderlin

Mostra de poemes

ALS JOVES POETES

Germans estimats!, madura el nostre art potser,
Quan, semblant al jove, llarg temps ja ha fermentat,
Aviat, cap a la calma de la Bellesa;
Just siau piadosos, com ho foren els grecs!

Amau els Déus i pensau amicalment en els mortals!
Odiau la rauxa com el fred!, no ensenyeu ni descriuiu!
Si els mestres vos fan por,
Demanau consell a la gran Natura.

Friedrich Hölderlin

LA BONA FE

Formosa vida!, jeus malalta i el cor se m'ha
Cansat de plorar i ja apunta dins meu la temença,
Emperò, emperò jo no puc creure
Que moriràs, mentre estimis.

Friedrich Holderlin

A LES PARQUES

Just un estiu doneu, Poderoses!
I una tardor per al cant madur en mi:
Més de gust el meu cor, del dolç
Joc associat, llavors en mi mori.

Eixa ànima, que en vida amb el dret diví
No es féu, tampoc reposi allà baix a l'Orc;
Però si mai el sacre, que en el
Cor tenc, el poema, aconsegueix,

Benvingut, doncs, silenci de les tenebres!
Satisfet estic, enc que la meua lira
Avall no em guiï; una vegada
Vaig viure, com els déus, i més no cal.

Friedrich Hölderlin

ADÉS I ARA

En dies juvenívols, el matí m'alegrava
I el vespre em feia plorar; ara, que som més vell,
Vacil·lant començ el meu dia, però
Sagrat i serè m'és el seu terme.

Friedrich Hölderlin

"CANT DEL DESTÍ D'HYPERION"

Caminau dalt en la Llum
Per bla trispol, sortats Genials Éssers!
Dels Déus brises brillloses
Us toquen lleus,
Com els dits d'una Artista
Sagrades cordes.

Sens Fat, com nin que mama
Dormint, al Cel alenen;
Cast guardat
Dins discreta poncella,
Floreix sempre
Llur Esperit,
I els ulls de benaurança
Miren dins calma
Claror eterna.

Però no se'ns dona
A nosaltres Pau enlloc,
S'esvaeixen, cauen
Els patidors homes
Cegament d'una
Hora en una altra,
Com aigua de roca
En roca llançada,
Anys i anys Inconegut avall.

Friedrich Hölderlin

Versions de J.G.

Oxford

Divendres quatre de maig, al matí, érem a l'estació esperant el tren. L'estació bullia de gent. El dilluns següent era festa: May Day, i, segurament, tothom planejava un cap de setmana llarg amb la família, els amics, les companyes o companys. Anglaterra es desplaça de cap a cap del país en dates semblants.

El tren arriba puntual. Em sorprèn, perquè la puntualitat anglesa, almenys pel que fa als horaris de tren i autobús, fa temps que s'ha diluït, com l'imperi, en una marea de queixes. Encara n'hi ha que s'ho creuen, tant això de l'imperi com això altre de la puntualitat, però deu ser que no volen ser prou crítics amb el seu país ni prou conscients de la seva història. Pujam al tren i partim, destinació Oxford, ciutat universitària per excel·lència des de l'Edat Mitjana. Fa un temps esplèndid, de sol, aire fresc, cel clar, paisatge verd i humit, delícia dels sentits.

Ens hem assegut i tenim una taula per treballar-hi. Perfecte. Aprofitarem les gairebé quatre hores de camí per fer una mica de feina. Els minuts, les hores passen entre la conversa i el gaudi que suposa, una altra vegada, el paisatge. Dies així són rars, en aquest país. Vulguis o no, la gent canvia de cara, gairebé de fesomia, com si estassim pactats amb el clima i el canvi de temperatura. Tot és florit, a la primavera, fins i tot les cares eixutes i primes dels habitants d'aquest país. Llet i mantega. La nostra escriptora Maria Antònia Salva, tan semblant a la pseudo-poetessa Aina Cohen, s'hi hauria inspirat, en la primavera, tot i que no hi hauria suportat l'hivern erm i esquerp. Els ametllers en flor haurien esdevingut estores de verdor.

El tren s'atura a les estacions previstes, i gent desconeguda hi puja i en daval·la. El tren, o l'avió, o el bus, són mitjans de locomoció divertits, perquè de vegades hi coneixes persones interessants. Són llocs trists també, com els països visi-

tats o els adoptius. No saps ben bé si hi tornaràs mai, si els reveuràs. Tanmateix, aquests mitjans de transport es converteixen en espais idonis per observar la gent, aquesta gent que constitueix la base de la societat. Hi pots llegir l'amabilitat, la relació humana, el tacte, el geni, la sornegueria, la parsimònia, l'eixutesa, tot de trets que configuren el tarannà de la nació. Els trens anglesos, com els busos, són plens de gent variada, amb vestits de colors diferents, que mostren el mosaic variat i ric, i de vegades tan malentès, de la societat multicultural actual.

Oxford es presenta amb la seva bellesa immemorial. També una mica perduda en ella mateixa, com Florència a l'estiu, com York de cap de setmana. Els turistes la invadeixen, l'embruten de menjar prefabricat, la despersionitzen. Aquest turisme nostre, de finals de segle, és àrid com un desert. Tanmateix, la ciutat es presenta amb el seu encant de canals d'aigua, ponts de sospirs, parcs de gespa verda, bancs per seure a la fredor o serena del país. Oxford és una ciutat per fer-la a peu, amb la tranquil·litat de no tenir itineraris, perquè la ciutat ja es coneix.

Aquí, i a Cambridge, s'hi formen els dirigents del país. Anglaterra, que és un país de classes, encara conserva un sistema rígid de divisió i exclusió. La llengua, la llengua anglesa, amb la seva diversitat, en lloc d'unir els seus ciutadans, els divideix. Els estudiants d'Oxbridge, que en diuen, ocuparan els carrers públics i privats de responsabilitat del país. Ells mateixos, aquests d'Oxbridge, se'n vantaràn, del seu origen acadèmic, i recordaran, solemnement, entre la mirada atenta i l'oïda encuriosida dels seus col·legues, els dies feliços a Oxford, a Cambridge, i les inusitades activitats que hi duïen a terme.

Tot passejant-hi ens ha vingut la set. Un te o un cafè ens faria bé. Asseure una mica, també. Ens aturarem a un pub. Aquí, travessant el carrer, el carrer major o *high street*, n'hi ha un. Oh, coincidència, hem arribat al Port Mahon pub. Quina casualitat, un pub tan britànic, fent referència a l'illa germana, Menorca, i a la seva capital. Vaig intentar cercar-hi mencions de l'illa, tot i que el pub ja havia perdut la

personalitat que el seu nom augurava. Sempre m'han fascinat els episodis referents a la Menorca sota la corona britànica. Queda molt encara per investigar de la Menorca del segle XVIII, la Menorca britànica, no tant des del punt de vista literari, però sí des del punt de vista històric, i des del caire anglès.

L'endemà varem assistir a unes jornades sobre literatura i nacionalisme. Quina relació existeix entre la literatura produïda als Països Catalans, a Galícia, i a Portugal? En principi, cap. O potser, molta. Depèn de l'angle, del punt de partida, de l'enfocament de l'estudi. Fins i tot, pot ser que el desllorigador sigui l'enemic comú, si n'hi ha cap, la vella Espanya. Tot depèn del punt de vista.

La tornada cap a la nostra ciutat, al vespre, va resultar tan deliciosa com la vinguda del dia anterior. Aquesta vegada el tren no va arribar puntual. Mitja hora de retard, pèrdua de la combinació posterior, desviació cap a una altra ciutat, fora de la nostra ruta prevista, hores al tren de conversa, rialla, companyonia. En una estació -de quina ciutat es tractava?-, unes al·lotes joves se'n anaven de segur de gresca. Semblaven sortides d'un mostrador de roba de moda. Em demanava si reflectien la societat del nostre temps. Ben segur que eren un reflex clar de la societat anglesa. Fins a quin, em continuava interrogant, no eren també un reflex, o per ventura un model, per a la meua societat. Em vaig desil·lusionar una mica, de pensar que la meua terra no era capaç, o no en tenia els mitjans, de crear el seu propi model, i que es limitàs, sense demanar-se perquè, a copiar qualsevol element només amb la garantia de qualitat, poca, de ser fet a l'estranger. Devia ser, per tant, la manca de criteri, allò que de vegades m'enutjava de la meua terra.

Pere J. Santandreu Brunet
maig del 1996

La classe política està malalta: urgeix la seva regeneració

Quan la política i els polítics arriben a una situació com la que han arribat a les nostres Illes, es fa necessària una renovació urgent, perquè sinó hi ha el perill que el salvador de torn ens vulgui fer passar per el tub, amb l'excusa que tot està podrit i que és necessari un cop de timó per tornar a les essències ancestrals de la nostra manera d'esser i tornar a aquell temps en què érem la reserva espiritual del món.

Durant aquests darrers dies hem vist com alguns personatges que han dominat i dominen sota mà la política de la nostra Comunitat han entès i entenen les nostres Illes com una finca particular, i els seus ciutadans com a simples productors de vots a l'hora de les eleccions. Aquests personatges han despatat les essències més genuïnes del caciquisme polític de sempre i, amb un cop fort de timó i sense miraments de cap tipus, han tallat de rel qualsevol opció a un avanç per la recuperació de la nostra identitat, amb la benedicció dels cappares madrilenys, que veien perillós que pogués néixer una nova il·lusió que conduís a un nacionalisme que, encara que moderat i de dretes, sorgís del seu propi partit; que amb Convergència i Unió i el PNV ja en tenien prou. Per això hem vist com els panxa-vergonyants o, amb paraules del senyor A. Cascos, estòmacs agraiats, no han dubtat ni mica en ficar la pua amb premeditació i alevosia a l'esquena del president Soler, perquè els havia sortit granota, i l'únic pecat que havia comès era intentar posar al dia unes institucions que estaven i estan estancades dins una filosofia política rànica, sotmesa al control polític i econò-

mic dels madrilenys i que l'única funció que tenen és espoliar les nostres Illes.

I a què pot conduir tota aquesta bauxa que han fet els nostres cappares i en la qual nosaltres, els ciutadans d'a peu, hem estat els convidats de pedra? Si pensam, per exemple, en l'acord del govern central d'alliberar el sòl urbanitzable programat, ens podem donar compte de la importància d'haver-hi una gent que hagi entès que ja basta de ciment, o una altra que creu que fins que no hi hagi més que ciment a la nostra terra no estaran a pler. Naturalment que el tema de la normalització lingüística també es important, però important per a nosaltres, la gent que estimam la nostra terra, però per ells és simplement l'excusa que utilitzen i utilitzaran per justificar qualsevol moviment de control davant l'opinió pública. Però no ens enganyem, darrera tot això només hi ha els especuladors de sempre, aquests que els importa una figa la destrucció de la nostra terra, ells ja hauran fet el negoci, amb el vist-i-plau dels qui, els nostres vots, una vegada i una altra els hem donat carta blanca.

Ja en els principis de la nostra autonomia, quan aquesta gent es va fer amb el poder, poguérem veure de quin peu es calçaven, però no en fèrem cas. Zeus i Torcal foren els primers símptomes de l'esperit de caciquisme que s'estava infiltrant dins una classe política dominant i que encara no havia tingut temps de crear els mecanismes suficients per aturar aquests tipus d'actuacions: les subvencions a farratges i oliveres, el túnel de Sóller, Bon Sosec, Calviàgate o Brokerval foren la continuació de tot això, i tots aquests fets succeïren amb el beneplàcit d'una societat que, a través del seu vot, aprovava una vegada i una altra aquest tipus d'actuació, possiblement enlluernats per uns mitjans de comunicació que convertiren en herois a qui imitar a personatges que feren de la

política de la pilotada un estatus social digne de l'enveja del ciutadà d'a peu. Això ha fet que els polítics s'han enquistat dins la nostra societat de tal manera que han paralitzat qualsevol tipus de regeneració, han fet tot el possible per evitar que nova gent, amb noves idees i noves maneres de fer política es decidís a assumir aquest compromís de regenerar la nostra classe política. La por a perdre la cadira fa que molts dels capdavanters només cerquin gent fàcil de manejar per formar part de les llistes. I això ha estat a tots els nivells de l'Estat: local, autonòmic i central, i així veiem que els polítics, llevat d'excepcions puntuals, són sempre els mateixos, els que feren la transició, i així seguiran, asseguts a la cadira, elecció rera elecció, si el poble no hi posa remei, cosa que dubt, perquè la veritat és que sempre havia cregut que el poble era intel·ligent, però l'experiència m'ha demostrat que això no sempre és així, i que una bona campanya electoral fa canviar el vot al mes pintat, principalment si hi ha ofertes d'aquestes que et fan creure que la Mare de Déu nomia Joana. Un poble que any rera any ha castigat els polítics que havien defensat aquestes Illes nostres negant-los el seu vot, i en canvi als qui han permès l'expoliació de la nostra terra, la destrucció de les nostres Illes amb el seu silenci i un vassallatge que clamen al cel no els ha mancat mai el seu suport. Per tant no és gens rar que aquestes ofertes els hagin enlluernat.

S'ha perdut una bona oportunitat d'avançar cap a la consecució de la recuperació de la nostra identitat com a poble que un francès ens va robar. És una altra, i possiblement no serà la darrera si el poble no es decideix d'una punyetera vegada a recolzar els partits mallorquins, que fins ara han estat els únics que han defensat la nostra terra.

Les ganivetades i els cops baixos que hi hagut dintre del partit governant

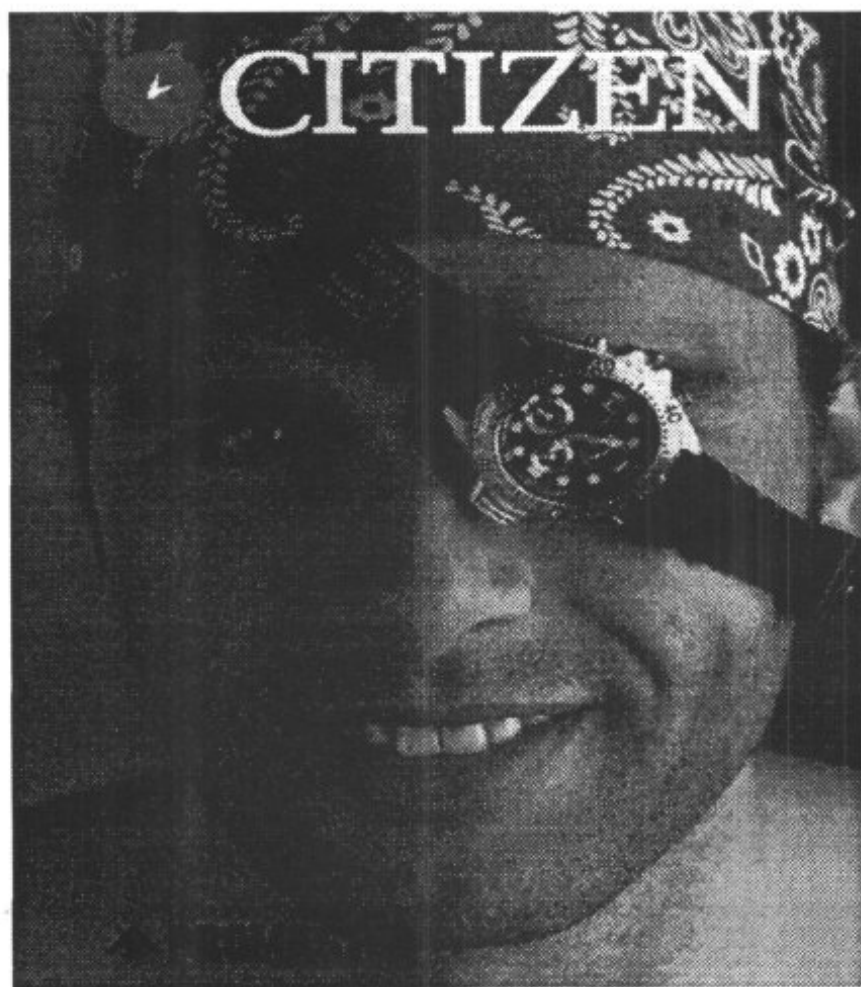

durant aquest dies dona molt que pensar. La formació del nou govern, compost per les diferents famílies o grups de poder que conviuen dins el partit, no és massa bon símptoma pèl proper futur d'aquesta comunitat nostra, per molt que el nou president s'escanyi cridant que hi ha d'haver unió. Veiem que gent imputada judicialment segueix ostentant càrrecs sense que li pugin els colors i sense que quasi ningú s'escandalitzi. Això dona mala impressió i pareix que la malaltia és meu greu del que un podia pensar. I l'oposició, per no esser menys i a manca d'una fermesa desitjable del pacte de progrés, es dedica a mostrar la seva debilitat quan més manca d'unió hi havia i hi ha.

Es fa necessari que d'una punyetera vegada el poble es desperti d'aquest somni madrileny que l'estat són tan sols ells, que d'una punyetera vegada deixin de comportar que els polítics inútils -i en alguns casos qualche cosa més- s'eternitzin a les nostres institucions i obligui a crear uns mecanismes perquè això no pugui esser així, perquè el polític que en dues legislatures no ha aconseguit dur endavant les seves idees o les seves propostes, difícilment ho aconseguirà en tres o en quatre o en cinc; per tant, és molt millor que una nova gent amb més capacitat ocupi el seu lloc. Es fa necessari que les llistes sien obertes i que el poble pugui triar els polítics que cregui més preparats, i evitar així que li

donin moix per llebre. Si això no es fa així difícilment en sortirem d'aquest estat de coses que condueixen en moltes ocasions al perill que els qui ostenten l'única veritat possible -la seva veritat- creguin que ha arribat el seu moment. I jo crec que en quaranta anys ja en tinguérem prou, no els donem aquesta nova oportunitat, i que no puguin dir que no hi ha temps que no torni. Esperem que així sia i que el nostre poble, després de contemplar aquestes bregues de caire napolità que hem vist aquestes darreres setmanes, obri els ulls d'una punyetera vegada i voti en conseqüència. No fer-ho així és tenir un sentiment masoquista de la política.

Ignasi Umbert i Roig

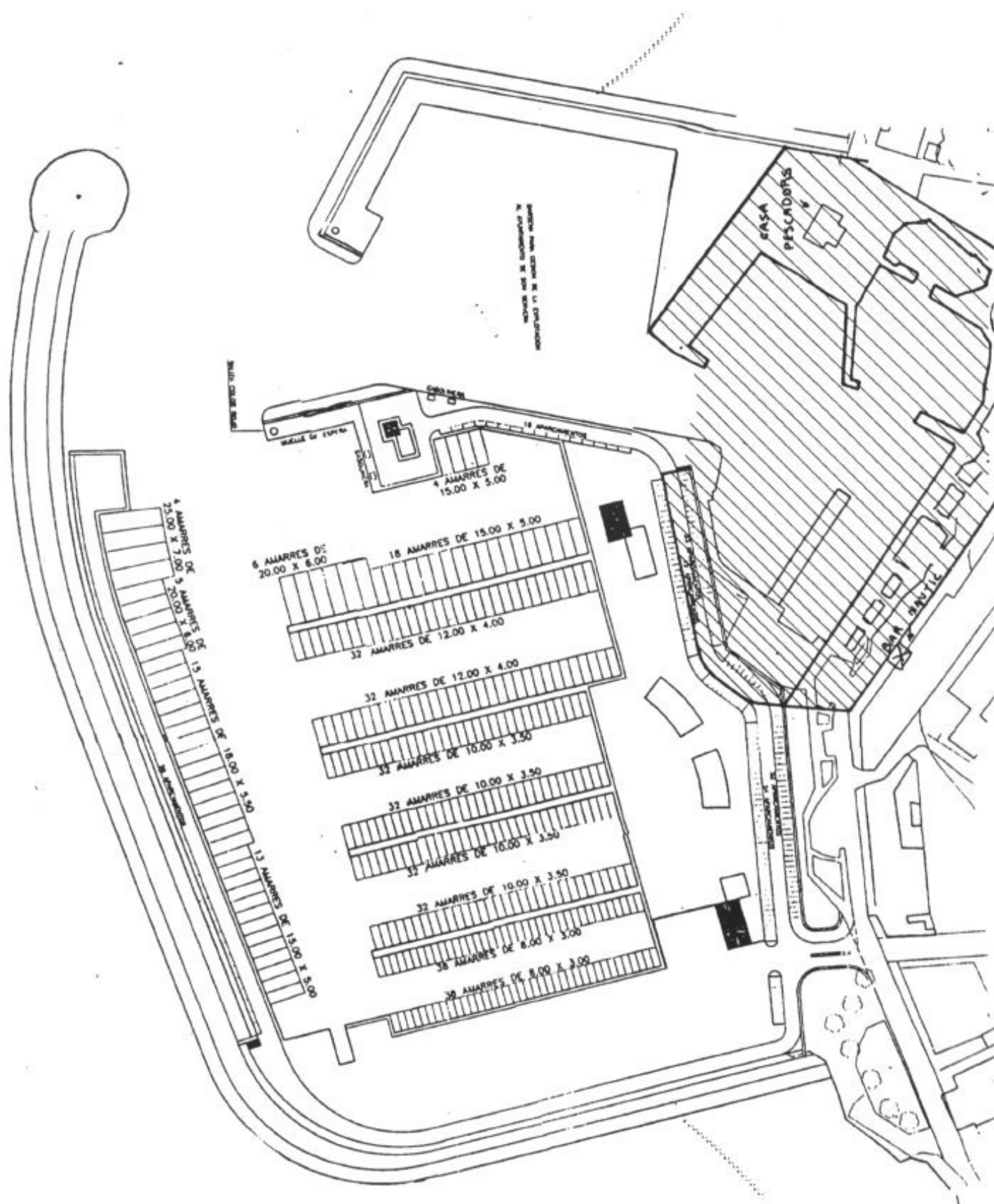

Joieria - Relotgeria
García Lis

presenta
els nous rellotges

citizen promaster
submergibles 200 m
t'entraran pels ulls!

C/. Major, 47 Sant Llorenç

Si no ens han informat malament, a la comissió de govern que va celebrar l'ajuntament de Son Servera el dia 28 de juny es va donar el vist i plau al projecte d'ampliació del port de Cala Bona, per tal de convertir-lo en un port esportiu que, a més, compti amb aparcaments per a cotxes.

L'empresa que fa comptes tirar envant el projecte té la seu a Eivissa, i és la mateixa que fa quatre anys ja va intentar una ampliació semblant, encara que de major envergadura que la que actualment es proposa. Si ens atenim al fet que el Partit Popular disposa de majoria absoluta a l'ajuntament veïnat, i que, segons n'Antoni Cànoves, representant del Partit Socialista de Mallorca, els populars veuen amb bons ulls aquesta grandiosa obra, és molt probable que en el ple que celebraran a començaments de juliol s'aprovi el projecte, encara que el PSM i el PSOE s'hi oposin frontal-

ment.

Si s'arriba a dur a terme l'ampliació, el nou port tindrà 330 metres d'amplada i se n'endisarà 285 dins la mar, el que suposa una extensió de més de 13 quarterades. La majoria dels amaraments, 333 en total, faran 10 metres o més de llargària, 18 dels quals seran de 15 metres i n'hi haurà 6 que arribaran als 20. Si pensam que la fatxada d'una casa normal no sol arribar als 10 metres, ens podem fer una idea de a quin tipus de gent anirà destinat el port. A la pàgina anterior podeu veure el projecte, amb l'espai retxat que assenyala els límits del port actual.

El PSM local, a través del seu representant, Antoni Cànoves, ens ha fet saber que s'oposarà al projecte, i que si és necessari organitzarà mobilitzacions populars per defensar els pocs espais mitjanament conservats del litoral serverí. En aquest sentit, al sopar que celebrà el PSM el dia 28 de juny al moli d'en Sopa, en Pere Sampol va anunciar que aquest partit serà present a Son Servera per mostrar públicament el seu rebuig al projecte.

Josep Cortès

Tribunals

D'acord amb la informació publicada en el Diario de Mallorca de dia 30 de juny, l'ajuntament de Sant Llorenç haurà d'incorporar a la seva plantilla laboral en Josep Galmés, que treballava d'assistent social i fou acomiadat de forma improcedent, segons ha sentenciat el jutjat de lo social número u de Palma.

Per aquest motiu l'Ajuntament només disposa de dues possibilitats: o bé reincorporar en Josep Galmés a la seva plantilla, o bé pagar-li la indemnització que assenyali el tribunal. Era opinió de l'afectat, quan fou acomiadat del lloc de feina, que el Consistori es decidiria per aquesta segona possibilitat.

Aquest tema va provocar fortes reaccions en el poble, ara fa alguns mesos, amb recollides de signatures i una carta a Flor de Card per part d'en Josep que no deixava gaire ben para la representant del PSOE, Jerònia Mesquida. La justícia ha donat la raó al treballador i l'ha llevada als polítics.

Josep Cortès

CAMP SA

**AMB TOTA LA GAMMA DE CARBURANTS DEL MERCAT
S'ACCEPTEN TARGETES DE CRÈDIT I DE SOLRED**

Cra. de Palma a Artà, km 55 * Sant Llorenç des Cardassar

Antoni Riera Melis nomenat membre de l'Institut d'Estudis Catalans

El dia 17 de juny n'Antoni Riera Melis, en *Toni Xaret*, fou nomenat membre numerari de l'Institut d'Estu-

dis Catalans, "en reconeixement de la seva trajectòria científica i humana", segons consta a la carta que li va adreçar el president de la prestigiosa institució.

Aquests càrrecs no s'ocupen per oposició, ni tampoc s'hi pot optar de manera particular; són els propis membres de l'Institut els qui proposen noms, segons els curriculum personals dels qui consideren adequats. El departament on s'inscriurà n'Antoni -naturalment, el d'Història Medieval, ja que n'és doctor i n'ocupa una càtedra a la universitat de Barcelona- està integrat per tres persones, i els altres dos són antics professors del nostre amic, el que suposa, en certa manera, una ruptura generacional. El departament d'Història està integrat per 20 persones.

Quan li comunicaren, ara fa un pòc més de mig any, que el seu nom sonava com a possible *candidat*, va haver de presentar el curriculum acompanyat de totes les publicacions que té al carrer. Els membres se les estudiaren i arribaren a la conclusió que era la persona més adequada per ocupar el càrrec. Si no hi ha res de nou, a començaments de setembre prendrà possessió, i abans d'acabar l'any haurà de llegir el discurs d'investidura.

Dins aquesta institució n'Antoni disposarà de fons econòmics per continuar investigant, i alhora s'integrarà dins els propis equips que ja estan fent feina en àrees que en aquests moments no treballa. És previsible que, d'aquí a uns anys, quan hagi assimilat tot l'abast del

nou càrrec, obri línies pròpies d'investigació dintre del propi Institut.

Dins un altre ordre de coses, però seguint encara amb n'Antoni Riera, tenim el gust de fer públic que el dia 5 de juliol prendrà possessió com a director del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona, un càrrec que ja li oferiren fa uns anys, però que ell rebutjà per tenir massa feina. Aquesta vegada, però, no hi han valgut excuses i ha hagut d'acceptar el nomenament.

No cal dir que, com a conciutadans i com a amics, estam alabats de

què institucions tan prestigioses com l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat de Barcelona reconguin de manera tan fefaent els mèrits d'aquest llorenç d'ultramar que mai no ha volgut rompre les arrels amb el seu poble.

La nostra cordial enhorabona.

Josep Cortès

L'Institut d'Estudis Catalans és una corporació acadèmica fundada a Barcelona l'any 1907 per Enric Prat de la Riba, i està dedicada a la investigació científica superior, principalment de tots els elements de la cultura catalana.

Integrat al principi per vuit estudiosos, especialistes en

història, història literària, arqueologia, història de l'art i història jurídica, fou ampliat el 1911 amb dos altres nuclis, consagrats a l'estudi i l'expansió i desenvolupament de la llengua catalana i al conreu de les ciències naturals, exactes, físico-químiques, filosòfiques, morals i polítiques.

Pocs mesos després de la seva creació, la Secció Filològica establia unes Normes Ortogràfiques que posaren fi a l'anarquia existent en aquesta qüestió als Països Catalans, i començava l'aplega de materials per a un diccio-

nari de la llengua catalana i per una normativa.

El 1914 es presentà per primera vegada al públic, i posà a disposició dels estudiosos, sota el nom de Biblioteca de Catalunya, el ric fons bibliogràfic i documental que havia anat reunint poc a poc, i que és el més important de Catalunya.

En l'època de la dictadura de

Primo de Rivera experimentà un breu període advers, però durant la República, de 1931 a 1939, la Generalitat li amplià generosament el suport econòmic i li traspassà diversos serveis que depenien d'ella. Després de la Guerra Civil la Diputació li retirà aquests serveis, la biblioteca, les publicacions i part dels locals de la Casa de Convalescència, la seva seu social. L'Institut acon-

seguí sobreviure gràcies a l'entusiasme dels seus membres i al mecenatge particular, en freqüència anònim, i de diversos organismes catalans i internacionals.

Des del 1962, gràcies a l'Òmnium Cultural, ha instal·lat la seva seu al Palau Dalmau, on també hi ha la nova biblioteca.

de la "Gran Enciclopèdia Catalana"

Dos poemes de Ramon Vives

Magdalena,

a la una de la nit d'un hivern sens glòria,
mentres dormen els qui m'enrevolten
i a fora s'endevina la gelada,
el meu cor, pensant que aquí són les set del matí
i que tu t'aixequés riallera,
estén les ales de la imaginació
i vola dalt la muntanya gegantina,
tota plena de neu que enlluerna la mirada,
i quines crestes semblen els feréstecs queixals
d'un fantasma antdiluvià tot fossilitzat.
Crecua el mantell verd de la pampa sens horitzó
i s'enfonsa en la immensitat de l'oceà gris,
que bramula remogut per turons d'aigua
que es desfà en brols de blanca escuma,
i després es torna tranquil com balsa d'oli,
es vesteix amb mantell d'un cristal·lí blau-verdós
bordejat de cintes de blanques arenes
o de penyals plens de clapes vermelles
enmig de les quals apareixen els ramatges
dels pins que ballen vestits d'un joiós groc-verd.
...Arriba al terme del viatge
i baixa tremolant d'alegria
a la modesta però eixerevida vila
que més en el món estima,
i posa en les mans del teu promès,
per a què te'n faci humil present,
aquesta petita cosa que potser
sia un raig de felicitat
que completi el dolç feix
dels que et faran brillar,
els que tenen la joia
de trobar-se al teu costat.

Tardoral

La pluja tan enyorada
ja mos ha duit la tardor,
la brévola nuvolada
la terra eixuta ha abeurada,
pertot arreu hi ha saó.

Són netes les carreteres,
ja hi ha fanquet pels carrers,
bassiots per les voreres,
ja el conrador sens esperes
gira i sembla els sementers.

Tant pel pla com per la serra
se mostra el camp somrient;
per la dreta i per l'esquerra
és neta i fosca la terra
i tot el fullatge lluent.

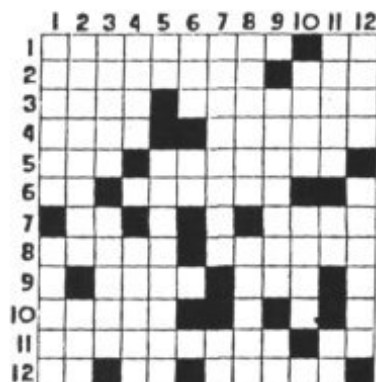
I raja l'aigua a balquena
des que féu el darrer batut,
ja tota cisterna és plena,
ha reventat tota vena,
les sínies han revengut.

La molinera es consola
mirant l'aigua transparent
quan cristal·lina rodola
i gira i volta la mola
a dins el gorg del torrent.

Santiago de Xile
22 de juliol de 1959

MOTS ENCREUATS

Horitzontals: 1.-Pelar. Déu egipci. 2.-Ocupar de nou. Vas generalment cilíndric i més alt que ample, de llauna, terrissa, etc., per a guardar-hi conserves, tabac, medicaments etc. 3.-Conjunt de coses posades les unes sobre les altres. Altura de cada una de les cares laterals d'un piràmide regular. 4.-Segona vèrtebra del coll. Mullar. 5.-Bastó de fusta dura i polida, lleugerament cònic amb què s'impulsen les boles en el joc de billar. Davantal de cuina. 6.-Forma secundària del prefix a- i del prefix ana-. Prelat que presideix la dataria apostòlica. Símbol del fòsfor. 7.-Grau d'elevació d'un so. La segona lletra de l'alfabet. Cinc-cents. Lloc on hom es troba. 8.-Cada cadascun dels grups de persones que alternen en un treball. Pijar el tabac en un pipa. 9.-Nom de lletra. Nom genèric de tot edifici destinat a servir d'habitació humana. Espai aplanat on es baten les messes. La primera. 10.-Preus del transport de mercaderies d'un port a un altre. Cinquanta. Símbol del carboni. Consonant. 11.-Cent. Privar de l'ús dels nervis. Nota musical. 12.-Cara del dau marcada amb un punt. Al rev. símbol del tàntal. Cetona oliosa, que ocorre a l'arrel de les violetes.

Verticals: 1.-Errada comesa en la impressió o còpia d'un llibre. Reixa amb què es tanca una obertura. 2.-Sis vegades deu. La quarta. Símbol del sofre. 3.-Relatiu a la comèdia. Germà del pare o de la mare. 4.-Edicte del tsar. Consonant. Mamífer remugador semblant al cérvol, més petit que aquest, amb les banyes palmades en llur part superior. 5.-Nom de lletra. Receptacle de forma anàloga a un cabàs, més petit, ordinàriament fet de tela o de palma. 6.-En llenguatge infantil, moviment d'al-

çar una criatura enlaire. El final de lat. La primera. Consonant. 7.-Nuvolada espesa que tapa el cel. Suc de raïm fermentat. 8.-Perfumar. Posar tela a un objecte. 9.-Consonant. Passar pel tarnís. corg llateM. 10.-Fruit de la perera. Arbre americà, de la família de les crisobalanàcies, amb els fruits comestibles, de la grandària d'una pruna i color variable. Símbol del nitrogen. 11.-Paradella. El principi de tabac. Nota musical. 12.-A1 rev. mamífer rosegador. Lladre de mar.

8.-Perfumar. Posar tela a un objecte. 9.-Consonant. Passar pel tarnís. corg llateM. 10.-Fruit de la perera. Arbre americà, de la família de les crisobalanàcies, amb els fruits comestibles, de la grandària d'una pruna i color variable. Símbol del nitrogen. 11.-Paradella. El principi de tabac. Nota musical. 12.-A1 rev. mamífer rosegador. Lladre de mar.

Solució:

Horitzontals: 1.-Escucutar. Ra. 2.-Reocupar. Pot. 3.-Rima. Apotema. 4.-Axis. Amarar. 5.-Tac. Caramas. 6.-An. Datari. P. 7.-To. B. D. Siti. 8.-Tanda. Atacar. 9.-A. Casa. Era. A. 10.-Nolis. L. C. T. 11.-C. Enervar. La. 12.-As. At. Irona.

Verticals: 1.-Errata. Tanca. 2.-Seixanta. O. S. 3.-Còmic. Oncle. 4.-Ucas. D. Daina. 5.-Cu. Cabasset. 6.-Upa. At. A. R. 7.-Taparada. Vi. 8.-Aromar. Telar. 9.-R. Tamisar. Ro. 10.-Pera. Icac. N. 11.-Romas. Ta. Ta. 12.-Atar. Pirata.

BROU DE LLETRES

R B A J L A D L T C M S
O C L L O R E R B R A C
T I Z D M O O N A S E V
A H I E K U M M T T E G
E M N G F R L I A E R B
B C A O N E L S M N F T
O D C A V S S O T A G N
T K L P A A G H K I U M
C E P C B F E I G A E J
L A B J T N D R M B A I
M R T G H J U I P W S P
G H J N Y I O V R T Q U
F G H B V N R M R T Z O

Dins aquest brou de lletres hi trobareu fleu noms de plantes.

Solució:

Mata, pi, figuera, poll, om, llozer, alzina, roure, malva i romaní.

Maria Galmés

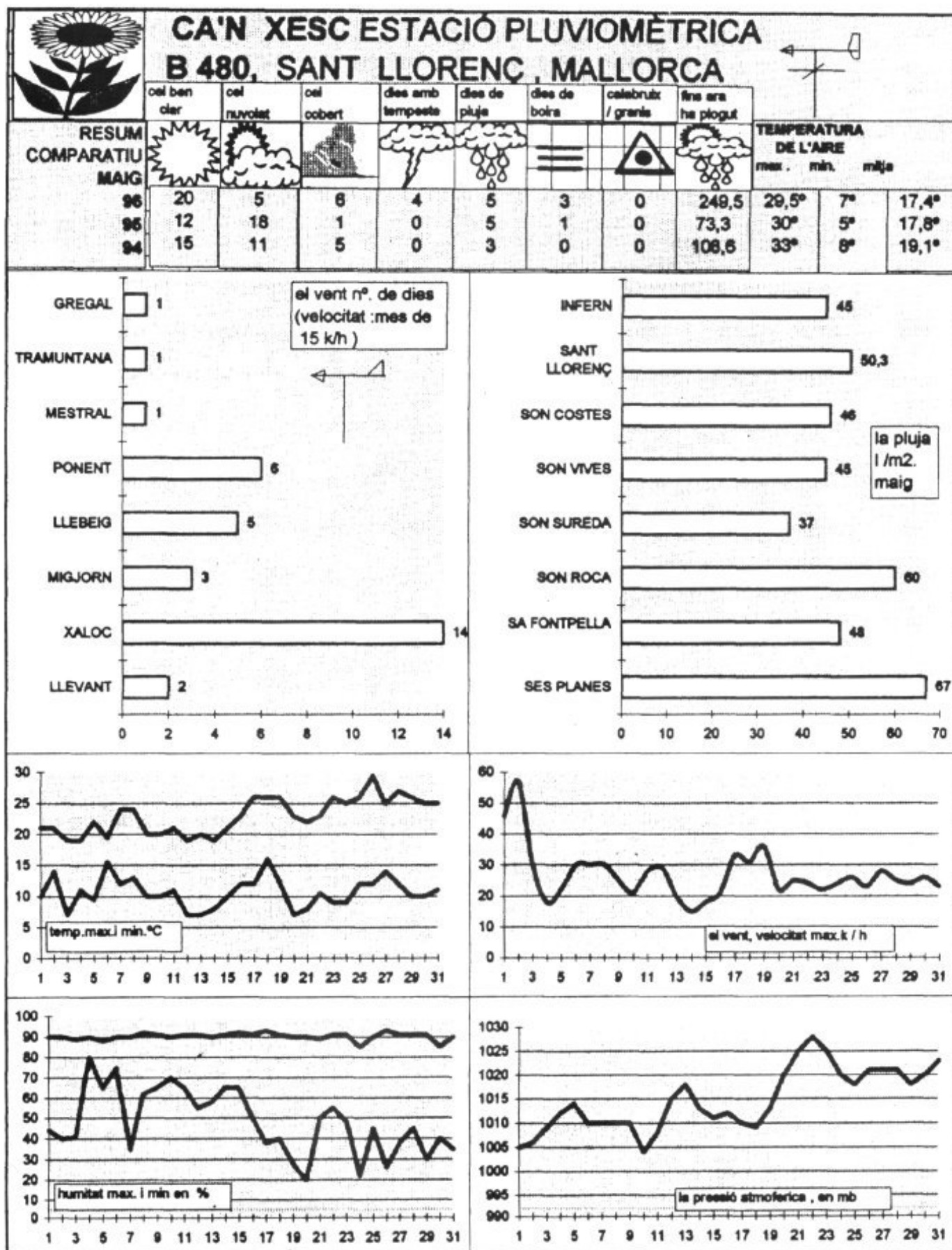
Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

*l·listes de noces
i objectes de regal*

*carrer del Rector Pasqual, 8
telèfon 569072
Sant Llorenç des Cardassar*

Poc més o manco una quarantena d'anys separen aquestes dues fotografies, ja que l'antiga calculam que va ser tirada a darreries dels anys 50, poc després d'haver-se inaugurat el camp.

La nina del primer terme seu damunt l'inici de la peralta, que ajudava a voltar als ciclistes que corrien per la pista, perfectament assenyalada damunt el terreny de joc. Els altres espectadors que no havien trobat lloc a les grades estenien els mocadors damunt una pedra per no embrutar-se els calçons nous, que en aquell temps el futbol encara no es jugava en dissabte.

Només es destria un sol pal d'electricitat que romp l'horitzó -no crec que fos de telèfon perquè aleshores encara només hi havia la centraleta; avui, ja ho val!, s'hi han afegit els dels telèfons mòbils-, i el cementiri estava ben a

la vista. Les muntanyes, per sort, encara estan poc més o manco igual.

El Cardassar anava de groc i negre, combinant d'una altra manera els mateixos colors que duu ara. El marcador tampoc no era gaire diferent.

A la fotografia actual veiem, de primer cop d'ull, les torres de la il·luminació del camp -instal·lades en diverses tongades-, les grades cobertes, el camp delimitat amb parets baixes i la propaganda de les cases comercials. Les mides del terreny de joc em sembla que tampoc no són les mateixes, i les casetes, juntament amb la seu del club, no tenen res que veure amb les que hi havia en aquell temps.

El que no sabem, perquè la fotografia actual no ho contempla, és si el camp s'umpla tant ara com llavors, si la gent en parla tant pels casinos o si les tàctiques han fet minvar l'espectacle... encara que les instal·lacions d'avui siguin abismalment superiors a les d'abans. No ho podem tenir tot...

Josep Cortès

Fotografia antiga:
biblioteca Mn. Galmés.
Fotografia actual:
Xisca Santandreu

